

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Compendiosa Praxis Beneficiaria

Nicolarts, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1658

Veneris 24. Ianuarij. 1625. coram eodem D. Coccino.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61991](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61991)

Veneris 24. Ianuarij. 1625. coram eodem
D. Coccino.

Nullitates
electionis
ab non ser-
vata forma
nam c.
quia pro-
pter. liti-
us dedu-
cuntur.

N. I.

Ontra decisionem in hac causa factam, in qua fuit re-
solutum, electionem non sustineri, tria opponerentur.
Primum, quod non omnes nullitates oppositæ subsi-
sterent. *Secundum*, quod electores possent iuari con-
suetudine hoc modo eligendi. *Tertium*, quod in omnem eventum erat
ista electio per *compromissum cum Scrutinio mixtum*, & idè poterat
sustineri. His tamen non obstantibus, & causâ bis maturè discussâ, Do-
mini unanimi voto perstiterunt in resolutis. Nullitates enim in decisione
firmatæ subsistunt; nam cum fuerit actum per viam *Scrutini*, in pluribus
non fuit servata forma tradita in *c. quia propter. de elect.* *Primò*, quia fue-
runt electi tres Scrutatores extra Collegium, & tres de Collegio; & ta-
men numerus non potest augeri, nec sumi extra Collegium. *Secundò*,
quia Scrutatores extra Collegium scrutati sunt votum fratris *Antonii* pri-
mi Scrutatoris, & deinde præsentè dicto *Antonio*, votum *Matthia* secun-
di Scrutatoris, & demum præsentibus *Antonio & Matthia*, votum *Va-*
lentini tertij Scrutatoris: unde vota *Antonii & Matthia* corruunt.
Tertiò, exquisitio suffragiorum fuit facta à scrutatoribus solum extra Col-
legium, assidentibus tantum tribus Scrutoribus de Collegio. *Quartò*,
quia suffragia non fuerunt in scriptis redacta. *Quintò*, quia non fuerunt
publicata vota, sed tantum electio, quæ idè corrumpit, ut in *c. quia pro-*
pter. de elect. & latè in alia decisione fuit dictum; ille enim *tex.* habet de-
cretum irritans, ut in *ead. decis.* fuit deductum, & probat *tex. in c. si cui.*
23. de elect. in 6. ibi decernens eas, si aliter fierent, non valere, & gloss. ibidè
dicit non valere ipso iure. Quare cum electio non fuerit canonica, S. D.
N. illam confirmare non tenetur, tam ex dispositione iuris communis, ut
in *c. quamquã. 18. de elect. in 6.* quod licet procedat in electione Episco-
patuum, habet tamen locum etiã in aliis beneficiis Sedi Apostolicæ immedia-
tè subjectis. *Roman. consil. 332. n. II. gloss. in d. c. quamquam. in figurat.*
cas. Quàm etiã vigore Concordatorum, ibi, & lapsò dicto tempore,
de quo scilicet in c. cupientes. 16. de elect. in 6. si non presentata, vel si minus
canonica presentata fuerint electiones, providebimus.

Ex com-
muni Do-
ctorum opi-
nionè.

II. Neque est insistendum in eo, quod plerique DD. circa prædictas
nullitates varient. Quia (ut fuit in prædicta decisione firmatum) omnes
nullitates deducuntur, ex quo secundum communem DD. opinionem
sunt con-

sunt contra substantialia formæ *c. quia propter. de elect.* quæ communis opinio operatur, ut ita debeat intelligi *tex.* & si aliquid contrarium fiat, non sit contra communem sententiam DD. sed contra ipsum *textum*, quem communis schola ita interpretatur. *Suar. de Legibus. lib. 6. c. 1. n. 5. vers. de hac igitur interpretatione.* Nec ex verbo *exceperunt*, deduci potest, quod vota in scriptis fuerint recepta, cum non fuerit additum in scriptis, prout loquitur *Suet. Tranq. de Tito Principe Romano*, ibi, *è pluribus comperi, notis quoque excipere velocissime solutum &c.* & licet scriptores & Notarii vocentur exceptores in *§. deinde, ubi gloss. in verb. exceptorem. aurb. de defens. Civit.* & in *l. ex. eptores, ubi gloss. 1. C. de numer. actuar. lib. 12.* id tamen non concludit, quod dicendo *exceperunt*, in scriptis excepisse intelligendum sit: quid enim hoc verbum de per se positum importet, ipsi Grammatici bene disciunt. Ad id verò, quod in *decis.* dicitur, nempe Scrutatores tantum extra Collegium vota exquisivisse, absidentibus iis de Collegio, quod est contra formam *c. quia propter.* dum respondebatur, quod sufficiat præsentia, & consensus ex *Innoc. in c. in Genesi. n. 5. de elect. & ex gloss. in c. sicut. in verb. per unum. de elect. in 6.* fuit replicatum, quod *gloss. Innoc. & alii alleg.* non loquantur in his terminis. Quidquid autem dicendum esset, an unus ex Scrutoribus possit tantum scribere, schedulasque recipere, illud certum est, quod omnes Scrutatores debent exquirere; hinc verò tres tantum Scrutatores extra Collegium exquisiverunt, Scrutoribus de Collegio absidentibus. Nec debuit allegari; quod decretum irritans in *d. c. quia propter.* appositum, referatur solummodo ad formulas electionum, ita ut prohibeat omnem aliam formam, quam *Scrutini, Compromissi & quasi per inspirationem*, non autem referatur ad solemnitates circa Scrutinium dispositas. Quia iste intellectus nedum est valde subtilis & novus; sed contra *tex. expressum in c. Ecclesia vestra. 57. §. denique. de elect. Roman. conf. 332. n. 12.* & contra alium *text. in c. si cui. 23. eod. tit. in 6.* ibi, *talis electio cum præter formas, quas generale Concilium servari statuit in electionibus celebrandis, decernens eas, si aliter fierent, non valere.*

III. Quantum attinet ad secundum caput, quod scilicet in hac electione fuerit servata forma consuetudinis huius Ecclesiæ, & idem non fuerit opus servari formam *c. quia propter.* cum lex per contrariam consuetudinem, etiam quod habeat decretum irritans, abrogetur *Suar. de Legibus. lib. 7. c. 19. n. 14.* Tres fuerunt datæ responsiones. *Prima*, illam consuetudinem non probari. *Secunda*, non suffragari, cum non adsit expressus Papæ consensus. *Tertia*, eò magis non suffragari, quia nec adest scientia Papæ. Quod non probeatur consuetudo satis patet; quia illa non inducitur, si variò modo fuit servatum, quia requiruntur uniformes, *Part. in*

Nec contra eam operatur ulla consuetudo.

D

l. 2. in

l. 2. in fin. princ. ff. solut. matrim. Dec. conf. 214. n. 2. vers. Secundo hoc idem. & per tot. & conf. 129. col. 2. Alex. conf. 5. lib. 5. & conf. 173. per tot. lib. 6. Roland. conf. 2. n. 118. & seq. lib. 1. & conf. 87. n. 53. lib. 2. & conf. 13. n. 18. & 20. ubi, quod nullus discrepat. lib. 4. Sym. conf. 96. n. 5. Rimin. Inn. conf. 264. n. 28. & 29. lib. 3. & conf. 265. n. 25. Et quando consuetudo est varia, quod non recedatur à iure communi. Nat. conf. 132. in fin. & conf. 309. n. 9. Roland. d. conf. 87. n. 53. lib. 2. Curt. Inn. conf. 260. n. 20. lib. 3. In proposito autem electiones, in quibus fit fundamentum, uniformes minimè sunt. In illa enim de anno 1502. sub Alex. VI. vota fuerunt redacta in scriptis, & tam Scrutatores de Collegio, quàm extra, suffragia exquisiverunt. In alia facta de anno 1514. sub Leone X. fuerunt electi tres Scrutatores de Collegio, & vota in scriptis redacta. In alia de anno 1525. sub Clem. VII. tres tantùm de Collegio Scrutatores fuerunt electi, & suffragia pariter redacta in scriptis. Sub Pio V. de anno 1565. tres etiam Scrutatores de Collegio tantùm fuerunt adhibiti. Sub Gregor. XIII. de anno 1581. suffragia fuerunt per Notarios scripta. quod est de iure permittum, gloss. in d. c. quia propter. in verb. redacta. sola enim quaestio est, an Laicus Notarius possit scribere, ut per Doctores ibidem. Vltima verò sanctæ mem. Greg. XV. de anno 1621. satis innuit, vota fuisse in scriptis redacta, cum in ea dicatur, quod in præsentia Notarii vota scrutata fuerunt. Fuit præterea ex abundantia consideratum, quod tempore Clem. VII. fuit electus Ioannes de Cellis, & non datur alia electio usque ad tempus Pij V. & tamen electiones intermedias affuisse non est ambigendum, cum sub Pio V. non fuerit facta electio per obitum dicti Ioannis, sed cuiusdam Petri, prout fuerunt etiam electiones intermedie inter Greg. XIII. & S. mem. Greg. XV. tempore enim illius fuit electus quidam Bernerus, & sub ultimo Gregorio fuit facta electio per obitum Nicolai, & sic non rectè deducitur status electionum. Fuit insuper ponderatum, quod in electione sub Alex. VI. fuit facta mentio electionum, de quibus in c. quia propter, & sub Pio V. dixerunt electores, quod volebant procedere per viam Scrutinii. Sub Greg. XIII. expressè etiam fuit dictum, quod ex tribus modis eligendi nimirum, per Scrutinium, per compromissum, & quasi per inspirationem, viam Scrutinii elegerunt. Et in postrema sub S. mem. Greg. XV. dicitur, quod viduata Ecclesiæ per viam Scrutinii intendebant providere. Ex quo igitur viam Scrutinii censuerunt eligendam, censendum est viam ordinariam elegisse, scilicet iuxta terminos c. quia propter. in rubr. de elect. n. 12. si verò d' etiam formam servare nescientes errarunt, non potest dici aliquam consuetudinem induxisse, quæ ex certa scientia, non ex errore debet induci, gloss. in c. fin. in verb. legitime. vers. item quod ex certa scientia & ibi etiam Abb. n. 12. de consuet. gl. vest. in

vest. in verb. consuetudo. q. 4. Tabien not. 7. n. 8. Medic. de Leg. part. 2. q.

41. n. 5.

IV. Secundò fuit principaliter responsum, quod ad inducendam consuetudinem contra Canones, requiratur scientia & expressus consensus Papæ, aliàs nunquam per contrariam consuetudinem lex abrogatur. Quia Summus Pontifex non habet potestatem à populo, sed immediatè à Deo; & idè non est populus, qui inducit consuetudinem contra Canones, sed auctoritas Papæ permittentis, *Abb. in c. fin. n. 8. in fin. de consuet. Salas de legibus. q. 97. trac. 14. disp. 19. sect. 6. n. 59. vers. hac sententia.* Quod in lege Civili secus est: nam lex Civilis tendit ad bonum publicum, & in utilitatem privatorum: unde si populus vult sibi præiudicium inferre, Principes ab eodem populo potestatem habentes non curant, *l. de quibus. vers. nam cum ipse. ff. de leg. 8. Thom. 1. 2. q. 47. art. 3. in resp. ad 3. Abb. in c. fin. n. 9. de consuet. Driedon de Libert. Christ. c. 11. ante fin.* Ius autem Canonicum principaliter intendit hominem in Deum dirigere, & venit ad bonum publicum Ecclesiasticum; & cum sit institutum à potestate spirituali, illa non potest in laicos cadere, *Abb. & Driedon. locis præcitatis.* Hinc ergò cum consensus Papæ operetur ad istam consuetudinem inducendam, requiritur illius certa scientia, ita ut non sufficiat error, ut dictum est, & insimul requiritur animus inducendi consuetudinem, *gloss. in d. c. fin. in verb. legitim. ubi Abb. n. 17. & facit rex. in l. 1. c. quæ sit long. consuet. Quare si consensus Papæ est ille, qui consuetudinem inducit, & etiam ad hunc effectum requiritur certa scientia, & voluntas inducendi consuetudinem, non potest deduci voluntas, nisi expressus consensus adsit; multa enim per patientiam tolerantur, quæ deducta in iudicio, exigente iustitiâ, toleranda non essent, ut dicit rex. in c. cum iam dudum. 18. in fin. de preben. quem in puncto allegat gloss. in §. leges. in verb. abrogata. distinct. 4. & ex istis rationibus convincitur Usq. ex part. 2. q. 97. disp. 177. c. 12. dum dicit nihil referre, quod Papa recipiat potestatem à Deo, & non à Populo, ut consensus eius tacitus non possit operari ad derogandum suæ legi: ut enim ex prædictis apparet, multum refert, quod Papa immediatè potestatem habeat à Deo. In hoc autem casu nedum non adest expressus consensus summorum Pontificum; sed nec etiam scientia, ut in tertia responsione ostendemus. Et quod requiratur nedum scientia, sed etiam expressus Papæ consensus ad inducendam consuetudinem contra Canones, etiam quantumque temporis spatium illa fuerit servata, tenent gloss. in d. §. leges. in verb. abrogate. dist. 4. Archid. in c. cum de benef. n. 2. circa med. vers. nam & ibi notat. de preb. in 6. ubi optimè dicit casum esse expressum in c. conse-*

Quæ contra sacros canones non potest introduci sine certa scientia & expresso Papæ consensu.

D 2

quens.

quens, & in c. nolite. 11. dist. c. facta 9. q. 3. & c. illud & c. ridiculum. 12. dist. 10. Andr. in d. c. cum de beneficio. post princ. Gemin. n. 6. Franc. n. 3. & 4. S. Antonin. in sum. part. 1. tit. 16. c. unnc 92. ante fin. vers. dicit autem Ioannes. Io. de Salas de legibus. q. 97. tract. 14. disput. 19. n. 62. in fin. quam sententiam sequuta fuit Rota in Romana observationis contractus 23. octobris 1551. coram Chisanen. relata apud Verall. decis. 204. n. 3. par. 3. & in Romana concordia S. Petri. 12. feb. 1610. coram Reverendissimo D. meo Cavalerio, nunc S. D. N. Datario. quæ eò magis de plano procedunt, cum c. quia propter habeat decretum irritans, ut considerant Archid. Io. Andr. Gemin. & Franc. locis prædictis. cui sententiæ consonat etiam dictum Goffr. & Innoc. in c. ad nostram in princ. de prob. ubi, lex quæ est contra ius commune, non debet servari, cum non sit inducta de certa scientia eius, cuius est condere & mutare legem, l. de quibus. ff. de legibus.

Quod fu-
sus proba-
tur.

V. Tertiò principaliter etiam fuit responsum, quod communis & indubitata conclusio est, legem Papæ non posse abrogari, saltem absque illius scientia, ut egregiè probat Driedon. delibere. Christ. d. lib. 1. cap. 2. in fin. Vasquez ad S. Thom. 1. 2. q. 97. & hanc opinionem ab omnibus teneri affirmat Petrus de Lorca ad 1. 2. S. Thom. in tit. de legibus disp. 29 in princ. & latè fuit deductum in d. causa Romana concordia S. Petri. Quæ scientia, ex qua arguitur consensus, hæc non adest, sed error, qui non sufficit ad inducendam consuetudinem, ut supra dictum est. Scientia enim summorum Pontificum, quæ deducitur ex confirmationibus non adest, cum electiones nullas confirmaverit absque certa scientia, Bar. in l. si constet. 12. n. 2. ff. de appel. ubi. quod per confirmationem non confirmatur electio invalida, nisi fieret ex certa scientia. Bal. in l. nominationes. 27. n. 2. vers. Tu dic. C. de appellat. ubi, quod confirmatio superioris non purgat vitium electionis, nisi Princeps confirmet ex plenitudine potestatis. Et loquitur in terminis electionis, in qua non fuit servata forma c. quia propter. Franc. Marc. decis. 227. n. 5. & 6. part. 1. Innoc. in c. cum dilecti. 31. n. 1. de elect. Alex. cons. 58. n. 8. l. b. 1. ubi, quod nec certa scientia præsumitur, nisi probetur. In proposito autem, si dicamus verba confirmationum de per se importare, quod Papa ex certa scientia confirmaverit, siue non; nihilominus utcumque sit, veritas est, quod Summi Pontifices confirmaverint electiones tamquam canonicas, & verè non sint tales, cum in illis non fuerit insertus tenor; præsumuntur circumventi ab iis, quibus electiones examinaudas mandarunt, Felin. in c. cum à nobis. n. 3. de test. Ruin. cons. 41. n. 15. vers. secundum respondendum. lib. 1. Gabr. concl. 1. n. 42. & seq. de probat.

VI. Ne-

VI. Neque facit, quod quando intervenit consensus de iure naturali requisitus, electio dicatur canonica, *Innoc. in c. cum sicut. n. 7. Compostell. col. 6 in princ. num. 17. vers. item quero. de elect. Archid. in c. nullus. n. 2. eod. tit. Franc. Marc. decis. 1322. n. 1. in fin. part. 1.* & in dictis electionibus intervenit consensus de iure naturæ requisitus, & propterea tanquam canonice potuerunt confirmari, *Innoc. in d. c. quod sicut. n. 27. vers. circa primum. Io. Andr. n. 7. Bellam. n. 50.* Quia fuit responsum, electionem triplici modo dici canonicam. Largè, strictè & strictiùs; ut per *Gemin. in conf. 88. n. 4.* Strictiùs dicitur canonica electio, quando omnia interveniunt, quæ sunt de substantia & solemnitate: quæ si omittantur, electio est nulla, ut in *d. c. quia propter.* Strictè dicitur, quando servantur illa, quæ sunt de substantia: omissis tamen his, quæ pertinent ad solemnitatem, ut puta, vocatio absentium &c. & isto casu electio non est nulla, sed venit annullanda, ut in *c. quod sicut. 28. de elect.* Largè dicitur canonica, quando non sunt servata substantialia, nec alia solemnia requisita à iure positivo: sed habet tantùm validitatem iuris naturalis, ut quia scilicet habet consensum eligentiù, & ista de iure non est valida, ut in *d. c. quia propter.* & in *c. sicut 21. de elect. in 6.* Vbi autem appellat electiones canonicas, censendum est intellexisse de electionibus canonicis strictiori modo, cum iura tales approbent, & illud est proprium significatum, quod communiter iura recipiunt: dum enim dicunt canonicam, intelligunt de valida, ut patet in *c. postulastis. 7. in princ. de cleric. excomm ministr.* & à propria verborum significatione recedendum non est, *l. non aliter. ff. de Legat. 3. c. in nostra. 8. de iniur. & in c. propterea. 8. de verb. significat.* Ita egregiè *Gemin. d. conf. 88. n. 4. & bene Rebuff. in praxi. tit. canonica institutio que dicatur,* ubi, quod solum illa dicitur canonica, quæ fit secundùm Canones, *c. cum olim. 7. de dolo. c. gravis. 15. de cens. c. unic. de etat. & qualitat. in 6.* nec potest dici canonica, quæ iure facta non sit, *c. 1. de elect.* Et si diceremus Summos Pontifices non ita sensisse electiones canonicas, confirmationes tanquam non factæ ex certa scientia corruerent, ut suprâ ostensum est.

Electioes
canonica
intelligun-
tur stri-
ctiori mo-
do.

VII. Neque debuit allegari, quod in Concordatis habeatur, Papam confirmaturum electiones canonicas, & Concordata debeant intelligi iuxta terminos Concilii Basileensis *Sess. 38. de elect. in quo fuit statutum,* quod electiones factæ ab omnibus, vel à maiori parte, etiam si reliqua electionis formam concernentia omissa fuerint, confirmari deberent. Nam ut plenè satisfiat huic prætensæ vanitati, & minùs dignæ, ut à Catholicis allegetur, Concordata continent: *Placet Nobis, quod in Metropolitanis & Cathedralibus, &c. & Monasteriis immediatè subiectis Sedi Apostolica fiant electiones canonice, que ad dictam Sedem deferantur, quas etiam ad tempus constitutum in Constitutione sel. recor. Nicolai Papæ III. que incipit, Cupientes.*

Et de ijs
loquuntur
Concorda-
ta Germa-
niæ.

pientes. expectabimus, & lapsa dicto tempore, si non presentata, vel si minus canonica presentata fuerint, providebimus. &c. & si canonica fuerint, eas confirmabimus, nisi ex rationabili & evidenti causa, &c. de digniori & utiliori persona duxerimus providendum, &c. Huiusmodi Concordata, quod sint intelligenda de electionibus strictiori modo acceptis, hoc est, iuxta formam c. quia propter, dicit Henr. Canis. in annot. ad dd. concordata & probatur ex verbis illis, si presentata minus canonica fuerint, quæ verba sunt desumpta ex tex. in c. quanquam. 18. de elect. in 6. ubi minus canonicas appellat illas electiones, quæ fiunt contra formam Concilii Generalis, quæ est forma c. quia propter, ut notat gloss. ibidem. Et hæc satis probant omnia superius deducta ad interpretationem verbi canonicas, positi in confirmationibus. Et Aneas Syl. in eius epist. 338. Martino Mayer Archiepiscopi Moguntini Cancellario missa, data Romæ 12. Kalen. Octobris 1457. & sic statim post Concordata, videtur illa intelligere de electionibus canonicis, prout de iure communi: inquit enim, nulla electio reiecta est, quam constitit fuisse canonicam; Pontificali Ecclesia in Alemannia nulla reservata est specialiter s. D. N. contra Concordata vestra. &c.

Nec attē-
ditur Con-
cilium Ba-
sileense,
quod tum
non nisi
in conciliabu-
lum erat.

VIII. Et hoc posito, inanis etiam est præsentio, quod Concordata sint intelligenda iuxta determinationem Concilii Basileensis, quia licet illud in principio fuerit Oecumenicum, eo quod auctoritate summi Pontificis fuerit indictum sub Præsidio Iuliani Cardinalis Casarini, & prosequutum, donec illicitâ potestate usurpatâ, & in Pontificem Romanum omni iudicio & subiectione coactiva iure Divino exemptum, iudicium suum ipsi converterent, & Pontifex Legatum suum, omnesq; alios Episcopos avocaret. Quando verò post horum discessum, Synodus sub Præsidio Cardinalis Arelatensis continuata, invitoq; Pontifice prorogata est, non tantum Oecumenica, verum etiam Legitima Synodus esse desit. Nam eo tempore, quo Concilium in Pontificem sententiam pronuntiare ausum est, omnesq; præcipui Episcopi discesserant, & Cardinalis Arelaten. præsidendi sibi munus assumpserat, quia Episcopi paucissimi erant, introduxerunt in Synodum ingentem Presbyterorum multitudinem, ita ut contra omnem formam Conciliorum, non Episcoporum, sed Presbyterorum Synodus esset, ut Deus Opt. Max. sententiam suam dicere volens, tam horribili peste Basileam affligebat, ut maior pars eorum, qui remanserunt in conciliabulo, vel extincti, vel secedere coacti fuerint, ut refert Aen. Syl. in historia Concilii Basileen. cui ipse interfuit, quod Concilium in Concilio Lateranensi ultimo sub Iulio II. Sess. 4. & sub Leone X. Sess. 11. appellatur schismaticum, seditiosum, & nullius prorsus auctoritatis; & S. mem. Eugenius IV. ad orationem habitam per Joannem Bachenstein & petitionem factam nomine Concilii Basileensis, inter alia, cum p. tere-
tur

tur observatio decreti de electionibus, præmissâ responsione, quod semper eius fuit intentionis invigilare in his, quæ honorem Dei, salutem animarum, ac bonum totius Ecclesiæ, & Reipublicæ Christianæ concernerent, signanter ad extirpationem hæresum, reformationem morum, ac pacem populi Christiani: ad specialiter petita sic respondit: *Quantum autem ad negotium indulgentiarum, electionum, annatarum, causarum, & vacationum scriptorum & abbreviatorum Romana Curia: quia materiae grandes sunt, & discussione, & declaratione indigent, se unâ cum fratribus suis S. R. E. Cardinalibus decrevisse respondere per suos Concilio, quod quamprimum facere intendit, sperans responsiones suas tales esse debere, quæ iustitiæ & honestati convenient, ipsiq; Concilio, & omnibus piè sentientibus ad Dei honorem, charitatem & pacem, ac bonum universali Ecclesiæ grata & accepta merito sint futura.* Ita habetur tom. 4. part. 1. Concilior. Colonia impr. in append. fol. 177. & seq. & fol. 179. habetur prædicta responsio.

IX. Neque dici potest, Concordata esse intelligenda iuxta Concilium Basileense, ex quo *Nicolaus V.* qui Concordata fecit, decreta Concilii Basileensis confirmaverit, ut patet in eius Bulla, & refert *Aeneas Syl. & Golelin.* locis citatis. & ideo Concordata debent intelligi iuxta statuta Concilii Basileensis per eundem Pontificem confirmata: quia hoc est merum figmentum, cum Concordata habeant *Dat. Kalen. Aprilis. 1447.* Bulla autem habet *Datam sub 14. Kal. Iulii 1449.* Et sic de tempore Concordatorum Bulla non erat in rerum natura. Veritas tamen est, quod *Nicolaus V.* non confirmavit decreta Concilii, sed pro bono pacis electiones factas in obedientia Concilii Basileensis, ut patet in prædicta Bulla, quæ habetur in d. tom. 4. p. 1. fol. 96. cuius hæc sunt verba formalia. *Nicolaus &c.* quascumque promotiones, electiones, confirmationes, postulationum admissiones, translationes, commendas, administrationes, provisiones, reservationes, uniones, incorporationes, revocationes, pallii donationes, consecrationes, personarum benedictiones, de ordine ad ordinem translationes, infeudationes, absolutiones, liberationes, quietationes super quibuscumque debitis ratione decimarum, indulgentiarum, annatarum, dispensationes tam super ætatis, quam natalium, & aliarum inhabilitatum defectus, &c. ac omnia & singula, tam iustitiam, quam gratiam concernentia, sive in foro conscientia, vel contentioso, in personis & locis, quæ tempore concessionis, & aliorum præmissorum obediverunt prædicto Venerabili ac Chariss. Fratri Nostro *Amodeo Card. Felici V.* nominato, ac congregatis (in Concilio Basileen.) aut aliter eorum auctoritate, etiam per Legatos de latere, seu delegatos ab eis potestatem habentes conjunctim vel divisim, qualitercumque facta, gesta, concessa, indulta, data, disposita & ordinata, etiamsi maiora aut graviora, aut alterius cuiuscumque natura à præmissis existant, & specialem requirentia expressionem, cum omnibus & singulis inde sequentis, ac etiam omnia & singula per Ordinarios in

Cuius decreta Nicolaus Papa V. simpliciter non præbavit.

dictis locis facta, pro bono pacis & unionis Ecclesie, motu proprio & ex certa scientia & Apostolica potestate plenitudine, de consensu Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium, presentium serie approbamus, ratificamus, & confirmamus, rataq; & firma fieri volumus &c. Et quamvis prædicta clarissima sunt, potest tamen addi, quod si gesta Concilii Basileen. fuissent confirmata, frustra in Concilio Lateranen. sub Iulio II. & Leone X. Sess. 4. & 11. ut supra relatum est, illud fuisset appellatum schismaticum, seditiosum, & nullius prorsus auctoritatis; & incassum, dum in eodem Concilio Lateranen. improbantur acta Basileen. fuissent facta Concordata cum Rege Franciæ. Et *Aneas Sylv.* epist. 369. sub *Data Romæ 8. Augusti 1457.* scribens d. Martino Mayer Cancellario Archiepiscopi Moguntini, non dicit decreta Concilii fuisse confirmata, imò totum oppositum; siq; aliter diceret, falsum esset. Audiatur ipsemet loquens ibi: *Sed ut ad querelas tuas veniamus, dicimus tibi, dignum esse, ut compactata cum vestra Natione serventur &c. verum cum dicis decreta Concilii Basileen. non custodiri, idq; putas iniuriosum esse Nationi, indignam dicimus esse querelam tuam; propter decreta enim Basileen. Concilii, inter Sedem apostolicam & Nationem vestram disidium cepit: cum vos illa prorsus tenenda diceretis: Apostolica verò Sedes omnia rejiceret. Itaque fuit denique compositio facta (scilicet Concordata) in qua nos Imperatorio nomine interfuimus, eam certam legem dedit inviolabiliter observandam, per quam aliqua ex decretis Concilii prædicti recepta videntur, aliqua rejecta: hoc est, fuerunt facta Concordata, per quæ aliquid fuit concessum Nationi; non autem simpliciter dicit, quod per Concordata gesta in Concilio Basileen. fuerunt confirmata; & subditur: Itaque non iuste agis, si per omnia servanda esse decreta contendis, & sequitur ibidem, Sed venio ad electiones, quas passim contemni refers. Hoc non invenimus ita esse, ut asseris: nam postquam ex Alemannia huc venimus, plures Ecclesie Cathedrales eiusdem Nationis vacaverunt, in quibus vel postulationes factæ, vel electiones fuere. De postulationibus nihil est, quod objici possit: nam illæ ex gratia pendent etiam vetusto iure, liberumq; est Pontifici Maximo eas admittere vel rejicere: electiones autem si canonice fuerint, compactatorum vigore confirmationem merentur, nec repelli possunt, nisi de utiliori persona Romanus Pontifex de consilio Fratrum suorum S. R. E. Cardinalium duxerit providendum; sed neque hic est aliquid, quod reprehendi merito possit. Et sic apparet quod refert tenorem Concordatorum, & intelligit de electionibus canonicis, prout de iure communi, non autem iuxta disposita in prædicto Conciliabulo, & subsequitur idem *Aneas*; de tempore dicimus, quo Romanam Curiam sequimur, neque enim (iam biennium tantum est, quod hic sumus) ulla electio huc allata est, quæ ritè & canonicè comperita sit; nam Traiectensis electio, de qua magni rumores habiti sunt, in personam excommunicati ceciderat: alia verò alios defectus habuere; & concludendo dicit:*

cit:

cit: Itaque vides non esse, cur vestra Natio circa electiones iustam querelam habeat &c.

X. Et non aduersatur idem *Æn. Syl.* sed favet in *Apolog. ad eundem Martinū Mayer. fol. 672. secundum parvā impressionem*: ibi enim recenset obitum Eugenii IV. & creationem Nicolai V. quodq; miserit legatum in Germaniā Ioannem Cardinalem S. Angelicorū quo inquit *disceptatum est. quoniam pacto Pontifici Nicolao parendū esset. erant. qui decreta Basileen. Concilii omnia suscipienda contenderent, illisq; salvis Pape obediendum. Contra Legatus Apostolicus eius Concilii legibus. quod Romana Sedes refutasset. nullam inesse vim aiebat: alii. quibus media sententia placebat, verum Basilea Concilium aliquando affirmabant. eiusq; temporis constitutiones haud quaquam rejiciendas esse putabant. Postremo eo modo concordie locus fuit, ut sententia quorundam decretorum Basileensis Concilii reciperetur: reliqua verò eius statuta reiecta viderentur. Hæc verba non sunt intelligenda, quod decreta Concilii fuerint approbata, sed quod in Concordatis aliquid fuerit conventum, prout dispositum fuerat in Concilio Basileensi; & quoad formam electionum, quod Concordata non sequantur disposita in Concilio Basileo. literis rotundis idem *Æneas* asserit ibi: *Sed pergis ulterius. & concordie formulam attingens, decretum super electionibus in Basilea promulgatum, tanquam receptum in conventionibus videatur, infringi, rejiciq; contendis; inexcusabilem esse Romanum Pontificem arbitraris. & prorsus iniustum, qui cunctis electionibus aduersetur, nec tolerabile hoc tuæ genti esse existimas. nec tibi responderi posse in hac parte confidis. Sed subsequitur prædictæ obiectioni talis responsio. Falleris haud modicè nostro iudicio, quemadmodum clarius tibi ostendemus; nam formula concordie, quæ respicit electiones, hunc sensum habet, illas enim in Ecclesiis Cathedralibus & ex Monasteriis expectari iubet per tempora, quæ sunt à iure statuta, easq; si canonicæ fuerint, confirmari, nisi Romanus Pontifex de persona quæ sit magis idonea electo. vacanti Ecclesie de Consilio Fratrum suorum S. R. E. Cardinalium providendum duxerit. Et sic verbis, quibus nihil potest objici, dicit Concordata circa electiones non esse intelligenda, ut scilicet electiones subsistant, si iuxta tenorem Concilii Basileen. fiant; sed solum quod sustineantur, si secundum Canones factæ fuerint; & tamen recenset plures electiones, quas Summi Pontifices tanquam canonicas confirmarunt; alias verò tanquam minùs canonicas reiecerunt. Denique *Gobelin. in comm. Pii II. qui fuit idem Æneas Sylv.* ita in minoribus appellatus, *fol. 12. secundum magn. impress. & fol. 20. secundum parvam. vers. interea Ioannes. refert, quod Legati Romani missi retulerunt Eugenium durissimè respondisse, & quod Æneas Sylv. alias notulas composuit, quæ Eugenio mitterentur, ut verè postea Romam missæ fuerunt; sed hoc non tangit negotii veritatem, quæ clarè elucescit ex supra deductis.***

Sed quædam duntaxat in eo di. p. ca. & per Concordata Germaniæ conventa concessit.

In hac electione non intervenit compromissum cum Scrutinio mixtum, nec expressum.

XI. Quantum attinet ad tertium principaliter caput oppositum, nempe quod ista non fuerit facta electio simpliciter per Scrutinium, sed per compromissum cum Scrutinio mixtum, quæ forma eligendi est canonica. Puta, si ita compromissum sit, ut compromissarii ipsi exquirant vota singulorum, illomq; eligant, in quem maior & sanior pars consenserit, ut est Constitutio Innocentii III. de qua in *c. cum dilectus*, 32. de elect. quæ non fuit revocata per Constitutionem Alex. III. in Concilio Generali de anno 1215. de quo in dicto *c. quia propter*. ut declarat Bonifacius VIII. in *c. cum expediat*, 29. de elect. in 6. *c. si cui*, 27. eod. tit. *Canis. in compend. jur. Canon. in tit. de elect. §. de concurs. comprom. cum Scrutin.* *Bais. de elect. par. 3. c. 17. n. 4. vers. aliquando autem.* Ceterum quod ista forma sit canonica non negatur, sed factum negatur; non enim fuit processum per viam compromissi cum Scrutinio mixti; quia compromissum aut sit expressum, aut tacite ex verbis inducitur, ut sentit *Petr. de Bais. ad p. 3. c. 17. n. 1. in fin. de elect. & Specul. in rubr. eiusdem tituli n. 13.* In hoc autem casu neutrum adest. Non expressum: quia congregato Capitulo, is, qui habet in Capitulo primam vocem, vel alius de mandato Capituli, seu quisvis etiam sine mandato, Capitulo tamen non contradicente, requirit primò singulos sigillatim, an placeat procedere hæc formâ compromissi; & omnibus consentientibus, ita ut nullus omninò discrepet, debet requirere eos iterum, quibusnam personis, & per quem modum velint eis committere vices suas, & omnibus de personis concordantibus & de modo; tunc omnes simul, vel unus nomine omnium in personas huiusmodi eligendas transferat potestatem, si verò Capitulum nolit in compromissarios convenire, possunt eo casu, ut citius ad concordiam deveniatur, uni vel pluribus, qui vice omnium eligant compromissarios, committere vices suas, ita *Mandagot. de elect. part. 1. c. 39. Compostell. in c. quia propter. n. 26. vers. quero modo. & ibi Bellam. in §. vel saltem. n. 7. eod. tit. & de hoc debet confici publicum instrumentum. Specul. in tit. de elect. §. 2. in princ. Bertach. de Episcop. part. 1. lib. 3. q. 49. n. 93. idem specul. in c. de via compromiss. n. 4. & hoc casu quæstio est, ut per *Bart. in l. institutio n. 3. ff. de cond. instit.* an duo sint conficienda instrumenta, ut scilicet unum contineat: *Nos eligimus, quem tales compromissarii nominabunt & alterum: Eligimus illum, quando tales compromissarii nominabunt*, tamen idem *Bart.* concludit, quod licet de iure duo essent conficienda, de consuetudine contrarium servatur. Hanc autem formam hîc non fuisse servatam certum est, cum nihil tale legatur in instrumento S. D. N. transmissio.*

Nec tacitum.

XII. Reliquum est, ut videatur, an adsit compromissum cum Scrutinio mixtum, saltem tacite. Abbas *Richardotus* fuit electus Præsidens Capituli, & ea quæ uti talis gessit, gessit in præsentia Abbatis Trevirensis & S. Matthei;

S. Matthiæ ; fuerunt etiam electi tres Scrutatores de Collegio, quibus, & antenominatis Abbatibus fuit data & concessa omnis auctoritas & potestas secretò & sigillatim vota omnium & singulorum scrutandi; quapropter hi fuerunt electi Scrutatores, non compromissarii, ut scilicet eligerent per compromissum cum Scrutinio mixtum; ut enim superius firmatum est, debet dari facultas, ut compromissarii vota singulorum exquirant, illumq; eligant, in quem maior & sanior pars consenserit, *d. c. cum dilectus. 32. de elect.* quem ita explicat *gloss. in c. cum expediat. 29. quæ est prima, & incipit pro intellectu. de elect.* Et quamvis in dicto instrumento subdatur, & facta collatione numeri ad numerum, zeli ad zelum, meriti ad meritum, fuit data potestas illum in Abbatem nominandi, & publicandi, in quem omnes, vel maior pars Capituli inveniretur consensisse Hæc tamen verba sunt intelligenda; ut scilicet Scrutatores possint nominare, hoc est, verbo pronunciare, seu proclamare & publicare electionem factam à Capitulo; non autem, quod ipsi tanquam compromissarii possint eligere; quia post electionem factam à Capitulo, electio pronuntiatur & publicatur, ut bene *Rebuff. super Concord. rubr. de reg. ad Prælat. nomin. §. ult. in verb. forma. in 13. 15. & 16. requis. fol. 230. & 231.* & tunc demum datâ facultate nominandi, censeretur data facultas etiam eligendi, si constat arbitros fuisse electos. Et in istis terminis procedit *tex. in c. cum in iure peritus. 33. de elect. ubi Hostien. n. 13. vers. sed quidquid dicat. lo. Andr. n. 8. Rebuff. in pract. de nomin. q. 1. n. 24.* hîc autem non fuerunt electi arbitri, sed Scrutatores, ut dictum est: & idè illa facultas nominandi debet quoad publicationem censeri, vel ad summum data ad electionem nomine Capituli faciendam; cum de substantia sit, ut unus nomine Capituli eligat, ut in *c. quia propter, & ibi DD.* quod clarius ex modo procedendi, de quo statim dicam, colligi potest.

XIII. Cessat denique omnis difficultas: quia in instrumento, quo petitur confirmatio, Capitulum his verbis loquitur: *Atque pro publicatione novi electi Abbatis & Pastoris instantes, per sepe dictum D. Præsidentem expresse rogati, num actam per nos electionem ratam firmamq; haberemus.* Ex qua serie apparet, quod Abbas non vocatur compromissarius, sed Præsidentis, & non agitur de electione facta à compromissariis, sed ab ipsomet Capitulo. Et quamvis in compromissis Capitulum censeatur eligere, quem arbitri nominabunt, *Compostell. in c. licet. n. 7. de elect. Hostien. n. 14. vers. utique quia ex compromissis.* hîc tamen Capitulum non loquitur de electione ipsius nomine facta à compromissariis, sed de electione ab ipsomet Capitulo facta, quod evidentius demonstratur; quia Capitulum proclamari & publicari fecit electionem per ipsum Præsidentem *Richardotum*; quod propriè convenit electioni per scrutinium: facta enim collatione, debet sequi communis electio per unum nomine Capituli per verba singularis

Quod è ex ipso electionis instrumentis patet.

numeri, ut in *c. cum ab uno. 4. de re iudic. in 6. c. sicut. 21. de elect. in 6. Franco. Marc. decis. 922. n. 2. lib. 1.* Et ita communis electio potest etiam fieri per extraneum, dummodò electores tacitè, vel expressè consentiant. *Bais. in direct. elect. part. 3. c. 33. n. 4. & seq.* Si igitur fuisset processum per viam compromissi, unus compromissarius omnium compromissariorum vice eligere debuisset, ut puta, dicendo, *Ego N compromissarius ex consensu & voluntate compromissariorum meorum eligo & c.* Hanc formam ponit *Mirand. in manual. Pralat. regul. par. 2. q. 33. art. 38. conclus. 2.* & bene adaptatur, quando pronuntiatio fit sine scriptis. *Mandagor. de elect. q. 59. form. 9.* ponit aliam, quæ idem in substantia continet; & subjicit opus esse, ut unus vice omnium eligat, alias electio est nulla. *Oldrad. cons. 184. in princ. Roman. cons. 216. n. 4. vers. quarta eiusdem nullitas.* In proposito autem neque expressè, neque per æquipollens verba possunt importare, quod *Præsident* tanquam compromissarius nomine aliorum compromissariorum elegerit.

Quin &
in compro-
missis ob-
servari de-
bent sub-
stantialia
Scrutinii.

XIV. Dato tamen, absque eo quod veritati præiudicetur, quod electio fuerit per compromissum cum Scrutinio mixtum, nec etiam sustinetur; licet enim ista dicatur melior, & expeditior forma, cum non omnes formam Scrutinii bene sciunt, ut ait *gloss. in c. cum expedit. 29. in verb. inquisitis. de elect. in 6. Mandagor. de elect. c. 41. in litera E.* Nihilominus isto casu non possunt omitti substantialia s. rutinii, *c. si cui. 22. de elect. in 6. ubi* si fuerit actum, quod electio facta per compromissum cum Scrutinio mixtum, ut scilicet eligatur ille, in quem maior pars respectu numeri, non autem respectu totius Capituli consenserit, valeat, non tenet. Et *gloss. ibid.* exemplificat in verbo *secretò*, si fuerit actum, quod vota non sint secreta: quia semper habet locum ratio finalis illius *tex.* & merito hoc dicit; ex ea enim ratione *tex.* dicit electionem factam vigore compromissi non tenere, si actum fuit, ut eligatur nominatus à maiori parte respectu minoris, cum hoc sit præter formam, quam Generale Concilium servari statuit in electionibus celebrandis, decernens eas, si aliter fierent, non valere, & *gloss. ibid.* explicat ipso iure: & sic ista ratio militat, quotiescumque omittitur aliquod substantiale, de quo in *c. quia propter.* ut bene *Abb. in d. c. quia propter. §. vel saltem. n. 2. vers. non tamen. de elect.* ubi dicit, quod et si prædicta *gloss.* in *c. cum expedit.* hanc formam utiliore nomine, non tamen intelligas, quod compromittentes possint in aliquo tollere huius Capituli substantialia (scilicet *c. quia propter*) *Burr. in d. c. si cui. n. 5. in fin. de elect. in 6. Lap. Abb. n. 2. Canis. in sum. iur. Cano. tit. de elect. §. de cõkurs. Scrut. cõ compr.* & expressè sentiunt DD. mox allegandi, dum firmant, quod in electione per compromissum cum Scrutinio mixtum nõ requiratur collatio plena, sed aliqualis, cum forma compromissi non requirat illam de se, quam requirit forma Scrutinii: illa enim arctior, ista liberior, nec tenetur compromissarius ad

ad aliud, quàm ad id, quod in compromisso expressum est; quia non est necessaria collatio meriti ad meritum, zeli ad zelum, sed numeri tantum ad numerum, ut nimirum videatur, an adit maior pars totius Capituli, *Monach. in c. cum expediat. 29. n. 9. ad fin. vers. item quero. & n. 10. de elect. in 6. lo. Andr. in princ. Gemin. n. 3. vers. quero an ista forma. Compomstell. in c. in Genesi. 59. col. 3. vers. in forma verò compromissi. ubi abb. n. 2. in 4. notab. de elect. & in hoc ista forma compromissi cū Scrutinio mixti potest secundum dictam gloss. utilior appellari. In nostro casu autem omnes defectus considerati in forma meri Scrutinii, in hac etiam electione militarent: excepto tamen, quod non dicerentur adhibiti sex Scrutatores: quia tres primi extra Collegium compromissariorum nomine venirent; & alia nullitas posset addi, quod unus ex compromissariis nomine aliorum compromissariorum electionem minimè publicaverit. Et ex forma ipsius compromissi corrueret etiam electio; quia Scrutatores de Collegio non exquisiverunt suffragia, & illa non fuerunt redacta in scriptis, prout fuerat ordinatum in instrumento compromissi: quæ ommissio formæ viciat compromissum, cum forma data sit servanda, & illius verba debeant potius restringi, quàm ampliari, ut per DD. in illo *c. cum expediat. loco citato. & bene Bald. cons. 101. nobiles viri. n. 8. vers. videtur concludendum. in fin. & cons. 103. lib. 3. in princ. Soc. cons. 20. in princip. lib. 1. ubi, quod est stricti iuris, & in ea veniunt solum ea, de quibus specialiter est dictum. Dyn. cons. 45. incip. Questio quæ vertitur. Et ita conclusum.**

§ 6. Hæc porrò forma electionis in *d. c. quia propter.* extenditur etiã ad dignitates maiores, & principales in Ecclesiis Collegiatis, quales in Germania sunt Præposituræ, uti mox dicemus, & patebit *infra hoc titulo & dubio. §. 10.* ubi nimirum ex indulto Apostolico inferioribus ad easdem electio concessa est, uti Leodiensibus & aliis *infra §. 12. & 13.* adducendis; non autem ad dignitates inferiores, veluti Decanatus, & alias, prout decidit Rota Romana in causa *Decanatus S. Bartholomæi Leodiensis* *infra scriptis* decisionibus.

Eade forma electio nis servari debet in maioribus & principalibus dignitatibus.